

Un soterrani de traumes sexuals

Maria-Josep Ragué-Arias

Soterrani, de Josep Maria Benet i Jornet. Direcció i il·luminació: Xavier Albertí. Intèrprets: Pere Arquillué i Pep Cruz. Sala Beckett, del 27 de març al 4 de maig de 2008.

Dir avui que Josep Maria Benet i Jornet —l'iniciador de la generació del Premi Sagarra l'any 1983, l'autor català més estrenat, premiat i traduït— sap construir dos personatges absolutament creïbles, sap donar un ritme teatral contundent a qualsevol intriga i sap dialogar admirablement, és absolutament obvi. És a dir, Josep Maria Benet i Jornet té ofici. També és evident que amb els anys que fa que escriu teatre i guions de televisió, el seu estil ha anat evolucionant i s'ha consolidat com un autor teatral indiscutible. La problemàtica de les relacions íntimes dels éssers humans l'ha anat interessant cada vegada més potser des de *Desig* (1989), passant per *Testament*, *Fugaç*, *L'habitació del nen...* I també l'interessen des de fa temps les relacions traumàtiques per motius de violències «justificades» que apareixien ja a *El gos del tinent*. Són obres que tot i personalitzar-se en éssers concrets, volen parlar-nos del mal de la societat. *Soterrani* ens pot interessar més o menys, però no ens pot sorprendre.

El diàleg dels dos protagonistes de *Soterrani* es refereix al que ja ha passat. Però en el text ens anem assabentant del que va passar. Benet i Jornet sap com desenvolupar la intriga per

mantenir l'interès fins un final que, en realitat, és previsible. Fins i tot diria que el darrer quart d'hora d'espectacle és tan previsible i vol tancar tant la història que arriba a cansar un xic el públic.

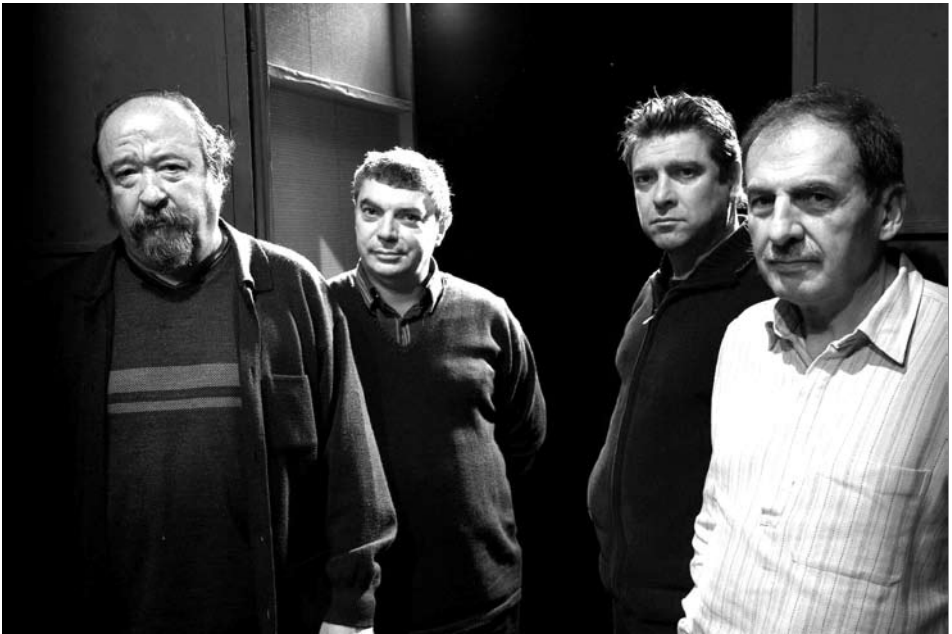
Un home arriba a un poble que desconeix i un cotxe és a punt d'atropellar-lo. L'habitant de la casa davant de la qual passa l'accident, el convida a passar i a tranquil·litzar-se. És un començament fred, però a partir d'aquesta primera escena veiem que res no és casualitat, que qui ha anat al poble vol descobrir què ha passat amb la seva dona, desapareguda sense donar explicacions. L'obra ens descobrirà una història de sadomasoquismes i traumes sexuals, de salvatges violències criminals, d'incapacitats humanes que s'estableixen com a inevitables traumes impossibles de controlar. Una meditació que en conjunt ens parla del mal, de la culpabilitat, de les seves possibilitats d'expiació. «Una petita història d'intriga» diu Benet i Jornet parlant de *Soterrani*. Una història en termes civilitzadíssims que potser amaguen, com també diu l'autor, la por a la veritat.

L'obra conté una història dura, i ho seria si Xavier Albertí no fos tan elegant, si no

pausés tant el diàleg, si no carregués de valor els silencis, si no deixés massa estàtics els dos actors, si no ocupés tan ordenadament l'espai: des d'un extrem —només amb una cadireta— que suposem a la vora del carrer i de la cuina de la qual va traient cerveses, a l'espai mig presidit per un gran sofà blanc, fins a l'apropament a una cortina que els conduirà al soterrani. Lògica cartesiana que segueix el desenvolupament del text però que es mostra poc eficaç per a la visualitat de l'espectacle. Pep Cruz —el dolent—,

tot i no deixar intuir la seva perversitat en cap moment, diu meravellosament el text i fa una de les millors interpretacions que li hem vist. Pere Arquillué —el bo traumatitzat?— està magnífic, ple de complexitat en tot moment.

Aniria bé una mica més de dinamisme i de morbositat en la posada en escena d'aquesta nova aportació a l'escena catalana del prolífic Benet i Jornet en aquesta seva petita obra de maduresa com a autor.

■ D'esquerra a dreta: Pep Cruz, Xavier Albertí, Pere Arquillué i Josep Maria Benet i Jornet en una imatge promocional de *Soterrani*. (Sala Beckett)